

สรุปผลของการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เรื่องที่จะนำมาสรุปไว้ในบทนี้ ประกอบด้วยเรื่องความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัยโดยสรุป การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการสอบเลื่อนชั้นของครูจากชั้นตรีเป็นชั้นโท และจากชั้นโทเป็นชั้นเอก ระหว่างผู้ตอบที่มีอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และประสบการณ์ในการสอบต่างกัน
2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรการสอบเลื่อนชั้นของครูจากชั้นตรีเป็นชั้นโท และจากชั้นโทเป็นชั้นเอก
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของครูเพื่อใช้ในการปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรการสอบเลื่อนชั้นของครูจากชั้นตรีเป็นชั้นโท และจากชั้นโทเป็นชั้นเอก

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 573 คน ซึ่งเลือกจากข้าราชการครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 1,908 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทางไปรษณีย์สอบถามความคิดเห็นแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูชั้นตรีและชั้นโทที่มีต่อหลักสูตรการสอบเลื่อนชั้นจากชั้นตรีเป็นชั้นโท และชั้นโทเป็นชั้นเอก เป็นรายวิชาซึ่งได้

แก่ วิชาความรู้ทั่วไป ก. วิชาความรู้ทั่วไป ข. วิชาความรู้ทั่วไป ค. วิชาภาษาไทย
วิชาเฉพาะตำแหน่ง และวิชาสามัญ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบ Semantic
Differential Scale และแบบคำถามปิด คำถามเหล่านี้ครอบคลุมความคิดเห็นของครู
เกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดผล ตอนที่ 2 เป็นแบบ
สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับตัวครู (Sociological Data) ซึ่งเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ วุฒิ
และจำนวนครั้งที่ทำการสอบ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองสอบถาม (Pretest)
ความคิดเห็นกับบุคคลที่เคยสอบหลักสูตรนี้มาแต่ไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย
ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ดีขึ้นแล้ว จึงนำแบบสอบถามฉบับใหม่ไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ
โดยวิธีการทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) และนำมาทำการวิเคราะห์ข้อ
มูลต่อไป วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ไคสแควร์ และ
Analysis of Variance แบบ Repeated Measure Design

สรุปผลของการวิจัย

การวิเคราะห์หลักสูตรการสอบเลื่อนชั้นของครูจากชั้นตรีเป็นชั้นโท และจาก
ชั้นโทเป็นชั้นเอก สรุปผลตามหัวข้อต่อไปนี้ คือ

- ก. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับลักษณะและคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชา
ต่าง ๆ ในหลักสูตร
- ข. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้
- ค. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับลักษณะและคุณประโยชน์ของการวัดผล
วิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร

ผลการวิจัยที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ 17 ข้อ ดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะของเนื้อหาวิชา

1. ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะเนื้อหาของแต่ละวิชามี ความกว้าง ความเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสม ความยาก และความทันสมัย แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะเนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไป ค. แตกต่างกัน โดยที่ผู้ที่มีอายุน้อยมีความเห็นไปในทางความกว้าง ความเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสม ความยาก และความทันสมัย มากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ส่วนผู้ที่มีอายุมากมีความเห็นไปในทางความแคบ ความเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ความไม่เหมาะสม ความง่าย และความไม่ทันสมัยมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะเนื้อหาของวิชาสัมมนาแตกต่างกัน โดยที่ผู้ที่มีอายุมากมีความเห็นไปในทางความกว้าง ความเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสม ความยาก และความทันสมัย มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ส่วนผู้ที่มีอายุน้อยมีความเห็นไปในทางความแคบ ความเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ความไม่เหมาะสม ความง่าย และความไม่ทันสมัยมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก

2. ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อลักษณะของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เหมือนกัน กล่าวคือ ลักษณะเนื้อหาของแต่ละวิชามี ความกว้าง ความเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสม ความยาก และความทันสมัย คล้ายคลึงกัน

3. ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากและผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เหมือนกัน กล่าวคือ ลักษณะเนื้อหาของแต่ละวิชามีความกว้าง ความเปลี่ยนแปลง ความเหมาะสม ความยาก และความทันสมัย คล้ายคลึงกัน

ข. คุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชา

4. ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณประโยชน์ของเนื้อหาของแต่ละวิชามี ประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไปค. มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด

ผู้ตอบที่มีอายุมากมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไปก. มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีอายุมากและที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า วิชาสัมภาระ ไม่มีประโยชน์ ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่จำเป็น และไม่ส่งเสริมความคิด

5. ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณประโยชน์ของเนื้อหาของแต่ละวิชามีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไป ค. และวิชาภาษาไทย มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด

ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชาสัมภาระ แตกต่างกัน โดยที่ผู้ที่มีวุฒิต่ำมีความเห็นไปในทางความมีประโยชน์ ความน่าสนใจ ความน่าสนุก ความจำเป็น และความส่งเสริมความคิด มากกว่าผู้ที่มีวุฒิสูง ส่วนผู้ที่มีวุฒิสูงมีความเห็นไปในทางความไม่มีประโยชน์ ความไม่น่าสนใจ ความน่าเบื่อ ความไม่จำเป็น และความไม่ส่งเสริมความคิด มากกว่าผู้ที่มีวุฒิต่ำ

6. ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากและผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ

คุณประโยชน์ของเนื้อหาของแต่ละวิชาที่มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไป ก. และวิชาภาษาไทย มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด

ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาความรู้ทั่วไป ค. มีประโยชน์ น่าสนใจ น่าสนุก จำเป็น และส่งเสริมความคิด

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีประสบการณ์การสอบมากและที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นว่า เนื้อหาของวิชาสามัญ ไม่มีประโยชน์ ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่จำเป็น และไม่ส่งเสริมความคิด

7. ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีอายุต่างกัน วุฒิต่างกัน และประสบการณ์การสอบต่างกัน มีความคิดเห็นต่อลักษณะและคุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน ยกเว้น วิชาสามัญ ผู้ตอบทุกคนเห็นว่า ลักษณะของเนื้อหาที่มีความแคบ ความตายตัว ความไม่เหมาะสม ความงาย และความไม่ทันสมัย และทางด้านคุณประโยชน์ของเนื้อหา ไม่มีประโยชน์ ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อ ไม่จำเป็น และไม่ส่งเสริมความคิด

ค. การนำหลักสูตรไปใช้

8. ผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรวิชาต่าง ๆ ส่วนมากตรงกับความต้องการของผู้ตอบ หลักสูตรเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ คะแนนและเวลาที่กำหนดไว้สำหรับทุกวิชานั้นก็เหมาะสมแล้ว

9. ผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นว่า ควรประกาศวัน เวลา สถานที่สอบ พร้อมกับการประกาศรับสมัครสอบ ข้อสอบที่ใช้ในการสอบควรเป็นข้อสอบแบบอัตนัยและแบบปรนัยผสมกันโดยให้ทั้ง 2 แบบมีจำนวนข้อและคะแนนเท่ากัน สำหรับเกณฑ์การตัดสิน

นั้นเหมาะสมทีเดียว

ง. ลักษณะของการวัดผล

10. ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะการวัดผลของแต่ละวิชา มีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือและความเหมาะสมแตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลของวิชาภาษาไทยมีความลำเอียง ความไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้ และความไม่เหมาะสม

ผู้ตอบที่มีอายุมากมีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลวิชาเฉพาะตำแหน่งมีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีอายุมากและที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลวิชาสัมภาษณ์มีความลำเอียง ความไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้ และความไม่เหมาะสม

11. ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อลักษณะของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะการวัดผลของแต่ละวิชา มีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อลักษณะการวัดผลของวิชาสัมภาษณ์แตกต่างกัน โดยที่ผู้มีวุฒิต่ำมีความเห็นไปในทางความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อ

ถือ และความเหมาะสมมากกว่าผู้มีวุฒิสูง ส่วนผู้มีวุฒิสูงมีความเห็นไปในทางความลำเอียง ความไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้ และความไม่เหมาะสม มากกว่าผู้มีวุฒิต่ำ

ผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลวิชาเฉพาะตำแหน่งมีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม

12. ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากและผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แยกต่างหาก กล่าวคือ ลักษณะการวัดผลของแต่ละวิชา มีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม แยกต่างหาก

ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากและผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความคิดเห็นต่อลักษณะการวัดผลวิชาภาษาไทยแยกต่างหาก โดยที่ผู้มีประสบการณ์การสอบมากมีความเห็นไปในทางความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม มากกว่าผู้มีประสบการณ์การสอบน้อย ส่วนผู้มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นไปในทางความลำเอียง ความไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้ และความไม่เหมาะสม มากกว่าผู้มีประสบการณ์การสอบมาก

ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อย มีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลวิชาเฉพาะตำแหน่งมีความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ความยาก ความเป็นระบบ ความเปลี่ยนแปลง ความครอบคลุม ความเชื่อถือ และความเหมาะสม

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีประสบการณ์การสอบมากและที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นว่า ลักษณะการวัดผลวิชาสัมภาษณ์มีความลำเอียง ความไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้

และความไม่เหมาะสม

จ. คุณประโยชน์ของการวัดผล

13. ผู้ตอบที่มีอายุมากและผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นต่อ
คุณประโยชน์ของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณประโยชน์ของการวัดผล
ของแต่ละวิชา มีการได้ใช้ความรู้ ความมีประโยชน์ ความดี และความนาสนใจ แตกต่างกัน

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีอายุมากและที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า วิชา
ความรู้ทั่วไป ค. เป็นวิชาที่ได้ใช้ความรู้ มีประโยชน์ ดี และนาสนใจ

ผู้ตอบที่มีอายุน้อยมีความเห็นว่า วิชาความรู้ทั่วไป ก. และวิชา
ลักษณะเป็นวิชาที่ไม่ได้ใช้ความรู้ ไม่มีประโยชน์ ไม่ดี และนาเบื่อ

14. ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงและผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์
ของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณประโยชน์ของการวัดผลของแต่ละวิชา
มีการได้ใช้ความรู้ ความมีประโยชน์ ความดี และความนาสนใจ แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงมีความเห็นว่า วิชาความรู้ทั่วไป ข. และวิชา
ความรู้ทั่วไป ค. เป็นวิชาที่ได้ใช้ความรู้ มีประโยชน์ ดี และนาสนใจ

ผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความเห็นว่า วิชาความรู้ทั่วไป ข. เป็นวิชาที่
ไม่ได้ใช้ความรู้ ไม่มีประโยชน์ ไม่ดี และนาเบื่อ

ผู้ตอบที่มีวุฒิต่ำมีความเห็นว่า วิชาเฉพาะตำแหน่ง เป็นวิชาที่
ได้ใช้ความรู้ มีประโยชน์ ดี และนาสนใจ

ผู้ตอบที่มีวุฒิสูงมีความเห็นว่า วิชาลักษณะเป็นวิชาที่ไม่ได้ใช้
ความรู้ ไม่มีประโยชน์ ไม่ดี และนาเบื่อ

15. ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบมากและผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน กล่าวคือ คุณประโยชน์ของการวัดผลของแต่ละวิชามีการได้ใช้ความรู้ ความมีประโยชน์ ความเป็นดี และความน่าสนใจ แตกต่างกัน

ผู้ตอบที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นว่า วิชาเฉพาะตำแหน่งเป็นวิชาที่ได้ใช้ความรู้ มีประโยชน์ ดี และน่าสนใจ

ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีประสบการณ์การสอบมากและที่มีประสบการณ์การสอบน้อยมีความเห็นว่า วิชาสัมภาระเป็นวิชาที่ไม่ได้ใช้ความรู้ ไม่มีประโยชน์ ไม่ดี และน่าเบื่อ

16. ผู้ตอบทุกคนทั้งที่มีอายุต่างกัน วุฒิต่างกัน และประสบการณ์สอบต่างกันมีความคิดเห็นต่อลักษณะและคุณประโยชน์ของการวัดผลวิชาต่าง ๆ แตกต่างกัน ยกเว้นวิชาสัมภาระผู้ตอบทุกคนเห็นว่า ลักษณะของการวัดผลมีความลำเอียง ไม่เที่ยงตรง ความง่าย ความไม่เป็นระบบ ความตายตัว ความไม่ครอบคลุม ความเชื่อถือไม่ได้ และความไม่เหมาะสม และทางด้านคุณประโยชน์ของการวัดผลนั้น เป็นวิชาที่ไม่ได้ใช้ความรู้ ไม่มีประโยชน์ ไม่ดี และน่าเบื่อ

17. โดยส่วนรวมแล้ว พอสรุปได้ว่า ผู้สอบที่มีอายุต่างกัน วุฒิต่างกัน และประสบการณ์ในการสอบต่างกัน มีความเห็นต่อลักษณะเนื้อหาวิชา คุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชา ลักษณะของการวัดผล และคุณประโยชน์ของการวัดผล ต่างกัน

การอภิปรายผลของการวิจัย

1. โดยทฤษฎีแล้วหลักสูตรต้องเริ่มต้นจากปรัชญาแล้วจึงสร้างความมุ่งหมายจากปรัชญา ดังนั้นหลักสูตรแต่ละหลักสูตรย่อมมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มข้าราชการแต่ละกลุ่มตามแนวปรัชญาที่ทางราชการยึดถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการสอบเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนระดับนี้เป็นหลักสูตรเกี่ยวกับการเลื่อนฐานะตำแหน่งให้สูงขึ้น เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของข้าราชการ สร้างแรงจูงใจและการบำรุงขวัญของผู้สอบ ถ้ากำหนดความมุ่งหมายไว้ชัดเจนแล้วจะทำให้ผู้สอบทราบขอบข่ายของการสอบที่แน่นอน เข้าใจ และมีกำลังใจในการสอบดีขึ้น ทางราชการยอมรับประโยชน์จากการสอบสมเจตนาธรรม แต่จากการวิจัยนี้พบว่า ทางราชการมิได้กำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ไม่ว่าจะเป็น สำนักงาน ก.พ. หรือกระทรวงศึกษาธิการ จึงนับว่าเป็นขอบกพร่องของหลักสูตร
2. จากผลการวิจัยนี้ตรงกับความรู้สึกและวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป คือ วิชาสัมมนาเป็นวิชาที่ช่วยสร้างความไม่ยุติธรรม สร้างอคติ และไม่มีเกณฑ์วัดที่แน่นอน
3. หลักสูตรวางไว้กว้างขวาง และไม่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้สอบก็ได้แสดงให้เห็นว่า วิชาทั้งหลายที่มีอยู่ในหลักสูตรไม่ว่าจะมีความจำเป็น
4. จากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้สอบทุกกลุ่มที่มีอายุ วุฒิ และประสบการณ์ในการสอบต่างกัน มีความเห็นต่อหลักสูตรในด้านลักษณะเนื้อหาวิชา คุณประโยชน์ของเนื้อหาวิชา ลักษณะการวัดผล และคุณประโยชน์ของการวัดผล ต่างกัน แสดงให้เห็นขอบกพร่องของหลักสูตรทั้งในแง่เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดผลตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการร่างและพิจารณาหลักสูตร คือ สำนักงาน ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการ และ อ.ก.พ. กรมสามัญศึกษา กำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรลงไว้ในหลักสูตรให้แน่นอนและชัดเจน
2. ควรลดคะแนนวิชาสัมภาษณ์ลงเหลือเพียง 50 คะแนน และควรกำหนดหลักสูตรวิชาสัมภาษณ์ไว้ให้ชัดเจนว่า จะสอบเกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ (เช่น วิธีแก้- ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น) ท่วงทีวาจา และบุคลิกลักษณะของผู้สอบ ซึ่งจะทำให้ผู้สอบเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรเป็นอย่างดีก่อนที่จะทำการสอบ และจะทำให้การสอบเกิดความเที่ยงตรงและยุติธรรมขึ้น
3. ควรให้กรมสามัญศึกษาจัดอบรมหรือสัมมนาวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือดำเนินการเผยแพร่วิธีอื่น ๆ ร่วมกับคุรุสภา เช่น เกี่ยวกับการอบรมวิชาชุดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและประโยคครูพิเศษมัธยม เพื่อให้ผู้สอบมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้าสอบ
4. ควรให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการร่างและพิจารณาหลักสูตร คือ สำนักงาน ก.พ. อ.ก.พ. กระทรวงศึกษาธิการ และ อ.ก.พ. กรมสามัญศึกษา กำหนดหลักสูตรในการสอบเลื่อนตำแหน่งเลื่อนระดับใหม่ โดยกำหนดให้ทำการสอบแต่เพียงวิชาเดียว คือ วิชาเฉพาะตำแหน่ง เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นวิชาที่ทำให้สามารถคัดเลือกได้โดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมกับตำแหน่งและระดับนั้น ๆ จริง นอกจากนี้ยังเป็นการประหยัดทั้งเวลาและการเงินของทางราชการและของผู้เข้าสอบอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอบส่วนใหญ่เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียน เวลาที่จะทำความเข้าใจและค้นหนังสือมีอยู่น้อย ฉะนั้นแทนที่จะใช้เวลาที่มีอยู่น้อยแล้วนั้นไปทุ่มเทให้กับวิชาต่าง ๆ ซึ่งไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่

ก็จะหันมาให้ความสนใจแต่เพียงวิชาเดียวซึ่งได้ใช้ประโยชน์กว่า และสามารถนำมาใช้
ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างแท้จริง เป็นการทำให้สามารถคัดเลือกได้ผู้ที่เหมาะสมกับ
ตำแหน่งและระดับนั้นจริง ๆ

5. ควรให้ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการร่างและพิจารณาหลักสูตร คือ
สำนักงาน ก.พ., กระทรวงศึกษาธิการ และคุรุสภา ร่วมมือกันพิจารณาคำเนิการแก้ไข
หลักสูตรการสอบเลื่อนตำแหน่งเลื่อนระดับในแง่ต่าง ๆ คือ

ก. ความกว้าง-แคบ, ความเปลี่ยนแปลง-ตายตัว, ความง่าย-ยาก,
ความเหมาะสม-ไม่เหมาะสม และความทันสมัย-ไม่ทันสมัย ของลักษณะเนื้อหาของหลักสูตร

ข. ความมีประโยชน์-ไม่มีประโยชน์, ความน่าสนใจ-ไม่น่าสนใจ,
ความน่าสนใจ-น่าเบื่อ, ความจำเป็น-ไม่จำเป็น และความส่งเสริมความคิด-ไม่ส่งเสริม
ความคิด ของคุณประโยชน์ของเนื้อหาของหลักสูตร

ค. ความยุติธรรม-ลำเอียง, ความเที่ยงตรง-ไม่เที่ยงตรง, ความ
ยาก-ง่าย, ความเป็นระบบ-ไม่เป็นระบบ, ความเปลี่ยนแปลง-ตายตัว, ความครอบคลุม-
ไม่ครอบคลุม, ความเชื่อถือ-ไม่เชื่อถือ และความเหมาะสม-ไม่เหมาะสม ของลักษณะ
ของการวัดผล

ง. ความมีประโยชน์-ไม่มีประโยชน์, การได้ใช้ความรู้-ไม่ได้ใช้ความ
รู้, ความดี-ไม่ดี และความน่าสนใจ-น่าเบื่อ ของคุณประโยชน์ของการวัดผล

6. ควรจะมีการวิเคราะห์ข้อสอบการสอบเลื่อนตำแหน่งเลื่อนระดับ เพื่อ
จะได้ทราบว่าคุณสมบัติข้อสอบนั้นวัดได้เที่ยงตรง (Validity) ตามวัตถุประสงค์หรือไม่
และมีความเชื่อถือ (Reliability) เพียงใด

7. ควรจะได้มีการประเมินผลหลักสูตรการสอบเลื่อนตำแหน่งเลื่อนระดับของ
ข้าราชการครูในส่วนภูมิภาค เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ในการที่จะนำมาปรับปรุง
หลักสูตร